

Judikatūras krājums

Lieta C-492/14

Essent Belgium NV
pret
Vlaams Gewest u.c.

(Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Reģionālie tiesiskie regulējumi, kas nosaka no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas bezmaksas sadali attiecīgajā reģionā esošajās sistēmās — Diferenciācija atkarībā no zaļās elektroenerģijas izcelsmes — EKL 28. un 30. pants — Brīva preču aprīte — Direktīva 2001/77/EK — 3. un 4. pants — Valsts zaļās enerģijas ražošanas atbalsta mehānismi — Direktīva 2003/54/EK — 3. un 20. pants — Direktīva 96/92/EK — 3. un 16. pants — Elektroenerģijas iekšējais tirgus — Pieeja sadales sistēmām atbilstoši nediskriminējošiem tarifu nosacījumiem — Sabiedrisko pakalpojumu saistības — Nesamērīgums

Kopsavilkums – Tiesas (otrā palāta) 2016. gada 29. septembra spriedums

1. *Prejudiciāli jautājumi — Pieņemamība — Lūgums, kurā nav norādīti vēršanās Tiesā iemesli — Nepieņemamība*

(EKL 267. pants; Tiesas Reglamenta 94. panta c) punkts)

2. *Prejudiciāli jautājumi — Tiesas kompetence — Atbilstošo Savienības tiesību aspektu identificēšana — Atsauces neesamība lūgumā — Ietekmes neesamība*

(LESD 267. pants)

3. *Preču brīva aprīte — Kvantitatīvi ierobežojumi — Pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību — Reģionālais tiesiskais regulējums, kas nosaka režīmu, saskaņā ar kuru konkrētā reģionā esošajās sadales sistēmās tiek veikta zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale — Iespējas izmantot šo režīmu attiecināšana tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko ražošanas iekārtas tieši ievada šajās sadales sistēmās vai dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajās sadales sistēmās — Nepieļaujamība — Samērīguma principa pārkāpums*

(EKL 28. un 30. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punkts un 20. panta 1. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 96/92 3. panta 2. un 3. punkts un 16. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/77/EK 3. un 4. pants)

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 40.–42. punktu)

2. Apstākļi, ka valsts tiesa prejudiciālo jautājumu ir izteikusi, formāli atsaucoties uz noteiktām Savienības tiesību normām, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā uz tiem atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu pamatojuma ir tiesības nošķirt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu.

(sal. ar 43. punktu)

3. EKL 28. un 30. pants, kā arī Direktīvas 2003/54 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92 atcelšanu 3. panta 2. un 8. punkts un 20. panta 1. punkts, Direktīvas 96/92 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu 3. panta 2. un 3. punkts un 16. pants, kā arī Direktīvas 2001/77 par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, 3. un 4. pants, tos aplūkojot kopsakarā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tiesisku regulējumu, kurā ir noteikts režīms, saskaņā ar kuru konkrētā reģionā esošajās sadales sistēmās tiek veikta zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale, bet iespēja izmantot šo režīmu ir ierobežota, paredzot, ka tas attiecas tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko ražošanas iekārtas tieši ievada minētajās sadales sistēmās, vai tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko šādas iekārtas tieši ievada dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajās sadales sistēmās.

Proti, pirmkārt, lai gan šāds tiesiskais regulējums ir vienādi piemērojams visiem elektroenerģijas piegādātājiem, kas izmanto konkrētajā reģionā esošu sadales sistēmu, tomēr saskaņā ar minēto regulējumu šo piegādātāju piegādātā elektroenerģija tiek atbrīvota no sadales izmaksu samaksas tikai tiktāl, ciktāl tā ir zaļā elektroenerģija, kas tieši ievadīta šādā sistēmā vai dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajā sadales sistēmā, un tādējādi tas paredz atšķirīgu attieksmi pret elektroenerģijas piegādātājiem atkarībā tostarp no zaļās elektroenerģijas, ko šie piegādātāji tirgo, izcelsmes. Šādas atšķirīgas attieksmes attaisnojuma nolūkam nevar atsaukties nedz uz Direktīvas 96/92 11. panta 3. punktu, nedz Direktīvas 2003/54 14. panta 4. punktu kā tādiem.

Otrkārt, gan saskaņā ar Direktīvas 96/92 3. panta 2. punktu, gan Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktu noteiktajām sabiedrisko pakalpojumu saistībām ir jābūt nediskriminējošām un turklāt jānodrošina, ka Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. Minētā atšķirīgā attieksme var ietekmēt tostarp Savienības elektroenerģijas uzņēmumu vienlīdzīgu piekļuvi valstu patērētājiem Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkta izpratnē.

Visbeidzot, šāds tiesiskais regulējums var vismaz netieši un potenciāli likt šķēršļus elektroenerģijas, it īpaši zaļās elektroenerģijas, importam no citām dalībvalstīm. Proti, šāds tiesiskais regulējums, tostarp tādēļ, ka tas mudina tirgus dalībniekus, it īpaši elektroenerģijas piegādātājus, iegādāties zaļo elektroenerģiju, kas ražota konkrētajā reģionā vai dalībvalstī, kurā ir šis reģions, to ekonomisko priekšrocību dēļ, kas izriet no šīs elektroenerģijas bezmaksas sadales, ir jākvalificē kā EKL 28. pantā paredzētais pasākums ar kvantitatīvajam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību.

Runājot par samērīguma principa ievērošanu, lai gan dalībvalstīm principā ir atļauts ierobežot šādu shēmu sniegto labumu, to attiecinot vienīgi uz to teritorijā notiekošo zaļās elektroenerģijas ražošanu, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales režīma, kas ieviests ar šādu tiesisko regulējumu, mērķis – atšķirībā no valsts zaļās elektroenerģijas atbalsta shēmām iepirkuma saistību vai zaļo sertifikātu veidā – nav sniegt tiešu atbalstu zaļās elektroenerģijas ražotājiem. Proti, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale veido finansiālu priekšrocību, kas tiek sniegta pirmām kārtām minētās elektroenerģijas piegādātājam un kas – attiecīgā gadījumā un atkarībā tostarp no pārdošanas cenas, ko piegādātājs iekļauj rēķinā par tā piegādāto elektroenerģiju patērētājam, – var zināmā mērā un inducētā veidā sniegt labumu arī patērētājam.

Turpretim šāds atbalsta mehānisms nesniedz arī nekādu noteiktību attiecībā uz faktu, ka ekonomiskā priekšrocība, ko tas šādā veidā rada piegādātājiem, galu galā tiks faktiski un būtiski piedāvāta zaļās elektroenerģijas ražotājiem, it īpaši vismazākajām vietējām ražošanas iekārtām, uz kurām vērsti atbalsta pasākumi un kurām nav vienlaicīgi ražotāja un piegādātāja statusa. Proti, labums, ko šādi zaļās elektroenerģijas ražotāji attiecīgā gadījumā gūs no minētās ekonomiskās priekšrocības, būs atkarīgs no dažādām tirgiem raksturīgām nejausībām, piemēram, elektroenerģijas cenas šajos tirgos, pieprasījuma un piedāvājuma vai arī spēku samēra starp esošiem tirgus dalībniekiem, kā arī no tā, cik lielā mērā piegādātāji vēlēšies ļaut ražotājiem gūt labumu no šīs priekšrocības. Taču, ņemot vērā, ka iespējamais atbalsts, ko šāds bezmaksas sadales režīms varētu radīt pašam zaļās elektroenerģijas ražotājam, ir vienlaikus netiešs un nenoteikts un tam ir gadījuma raksturs, nav konstatējama pat šī režīma piemērotība tam, lai sasniegtu izvirzīto leģitīmo mērķi, proti, efektīvi stimulēt tirgus dalībniekus ražot vairāk zaļās elektroenerģijas, neraugoties uz tai raksturīgajām papildu ražošanas izmaksām, tādējādi palīdzot dalībvalstīm sasniegt tām ar Direktīvas 2001/77 3. pantu noteiktos valsts orientējošos ražošanas mērķus. No tā izriet, ka minētais tiesiskais regulējums neatbilst prasībām, kas izriet no samērīguma principa, un ka apdraudējumi, kurus tas rada trešo personu brīvai pieejai sadales sistēmām, kas īstenojama nediskriminējošos apstākļos, un preču brīvai aprītei, tātad nevar tikt attaisnoti ar minēto mērķi.

(sal. ar 82., 83., 87., 89., 90., 97., 98., 111.–117. un 119. punktu un rezolutīvo daļu)